

02

ADİYAMAN VİZYON PLANI

'FIRAT'IN KAVŞAĞI'

KENTSEL VİZYON
PLATFORMU

KENTSEL VİZYON PLATFORMU

‘Kentsel Vizyon ile Kurgulanan Kentler’

NEF ve Kentsel Strateji tarafından kurulan
Kentsel Vizyon Platformu
kamu, sivil ve özel sektör işbirliği ile

- bölge
- kent
- mahalle

ölçeğinde çalışmalar yaparak, yeni planlama
yaklaşımı ve modellerini tartışmaya açmaktadır.

81KENT
VİZYON
www.kentselvizyon.org

“Adıyaman Vizyon Planı”
‘Kentsel Strateji’ tarafından geliştirilen
kapsam ve içerik çerçevesinde,
A. Faruk Göksu ve Sıla Akalp’in
Stüdyo 33’te verdiği eğitimler sonucunda
Ayşegül Şimşek tarafından hazırlanmıştır.

01

ANALİTİK BAKIŞ
Stratejik Göstergeler
10 Temel Sorun ve Fırsat
BEK Analizi

07

02

STRATEJİK BAKIŞ
Bölgesel İşbirliği
Kent Kurgusu

15

03

VİZYON
Bölgesel Vizyon
Kentsel Vizyon

20

5

04

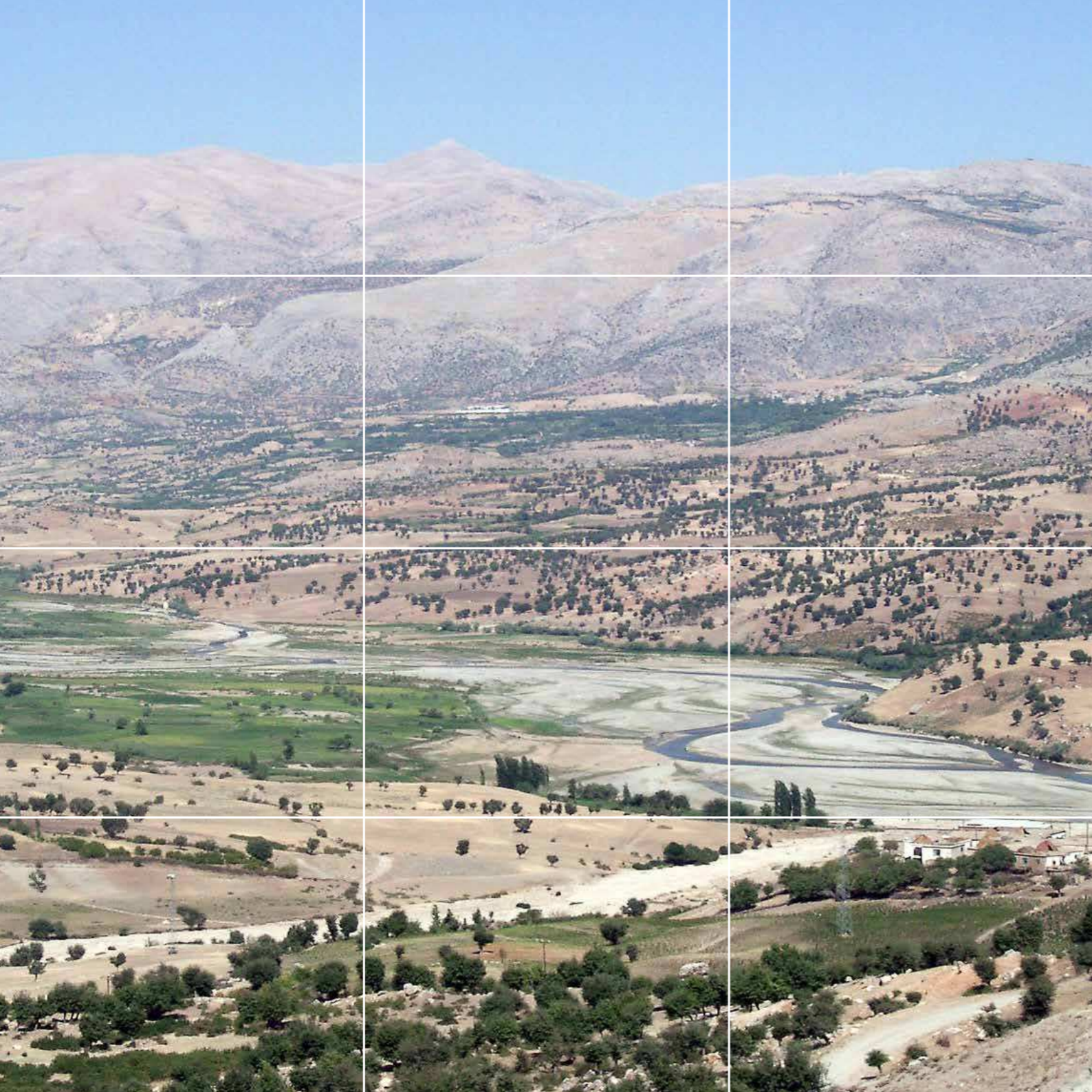
3x3 VİZYON ve EYLEM ÇERÇEVESİ
Vizyon Çerçevesi
Eylem Çerçevesi

23

05

ADİYAMAN'IN GELECEĞİ İÇİN
10 TEMEL İLKE

36

BÖLÜM

01

ANALİTİK BAKIŞ

Stratejik Göstergeler
10 Temel Sorun ve Fırsat
BEK Analizi

STRATEJİK GÖSTERGELER

Nüfus:
587.067 kişi

Ekonomik Değerler:

- Tarım
- Tekstil
- Sanayii
- Gıda Sanayii
- Kültür Turizmi

Eğitim:

- Adıyaman Üniversitesi
(15000 öğrenci)

Doğal Değerler:

- Fırat Nehri
- Atatürk Barajı
- Güneydoğu Toroslar
- Doğal Sit Alanları: Palanlı Mağarası, Gölbaşı, İnekli ve Azaplı Gölleri
- Arkeolojik Sit Alanları: Eski Kâhta, Yeni Kale, Arsemia, Nemrut Dağı Tümülüsü

Performans Kriterleri

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

67

ÇEVRE

61

EKONOMİ

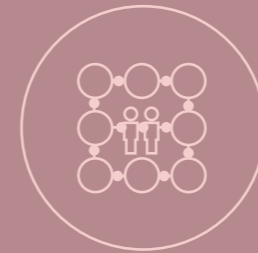
68

SOSYAL

66

YAŞAM KALİTESİ

31

Sosyal Altyapı:

- Adıyaman Enternasyonal Fuarı
- Üniversite

Tarihsel İzler:

- M.Ö. Samsat ve Kâhta'da yerleşimler
- Kommagene Uygarlığı: Başkenti Samsat, bugünkü Nemrut Dağı
- 1954'te Malatya'dan ayrılarak şehir olmuştur.
- Paleolitik çağdan beri yerleşim

10 TEMEL SORUN

- 1 Erişilebilirlik
- 2 Baraj ile zorlaşan ulaşım
- 3 Sanayisi güçlü çevre iller
- 4 Gaziantep'in ticari çekiciliği
- 5 Potansiyel sektörleri destekleyecek sanayi zayıflığı
- 6 Sulama altyapısı eksikliği
- 7 Sudan yeterince yararlanamama
- 8 Yanlış ve eksik yönlendirilen yatırımlar
- 9 Tarımda kısıtlı rekabet edebilirlik
- 10 Konaklama süresinin düşüklüğü

10 TEMEL FIRSAT

Genç nüfus ve Adıyaman Üniversitesi	1
GAP yatırımları	2
İskenderun Limanı'na yakınlık	3
Nemrut Dağı	4
Organik tarım	5
Atatürk Barajı ile ılımanlaşan iklim	6
Tütün	7
Alternatif enerji potansiyeli	8
Mermer rezervi	9
Petrol	10

BEK ANALİZİ

Kaynak: KentSEL Strateji

Birikim

Kommagene Mirası
Atatürk Barajı
Geleneksel Yaşam
İpek yolu

Bereket

Rüzgâr
Güneş
Fırat Nehri
Çiğ Köfte
Tütün

Beceri

Adıyaman Mutfağı
Harfane
Ezgiler
Mermer

Bakış

Su
Şahiplenme
İşlenen Toprak
Uyum

Büyüme

Alternatif Enerji
Turizm çeşitliliği
Genç ve Çalışan Nüfus
Bölgesel Özelleşme ve İşbirliği

Beklenti

İpek Yolu'nun Dirilişi
Kültür Turizmi
Agro-Turizm
Yeniden Doğan Kentler:
Kâhta ve Samsat

Ekoloji

Atatürk Barajı
Fırat Nehri Havzası
Kuş Göç Yolları
Agro-turizm

Ekonomi

Bölgenin Tarım Odağı
Tarihten Gelen Ticaret
Sanayi Birikimi
Turizm Potansiyelleri

Eşitlik

Birliktelik
Toplumsal Hoşgörü
Geleneksel Toplum

Etkinleştirme

İpek Yolu
Adıyaman Üniversitesi
Bölgesel İşbirliği
Sanayi
Uluslararası Ticaret

Edinim

AR-GE
Tarımda Özveri
Turizmde Zenginlik

Entegrasyon

Tarımda Teknoloji
Enerji Sektöründe Üniversite-
Özel İşbirliği
Fırat'ın Bereketi- Turizm
Yatırımcılar- Halk

Koruma

Tarımsal Bereket
Nemrut'ta Gündoğumu
Kültürel Varlıklar
Su
Kazılan Antik Kentler

Kapasite

GAP Yatırımları
Genç Çalışan Nüfus
Üniversite ve 15.000 Öğrenci

Kalkınma

Risk Yönetimi
Özel-Kamu İşbirliği Yönetimi
Petrol ve Alternatif Enerji

Kimlik

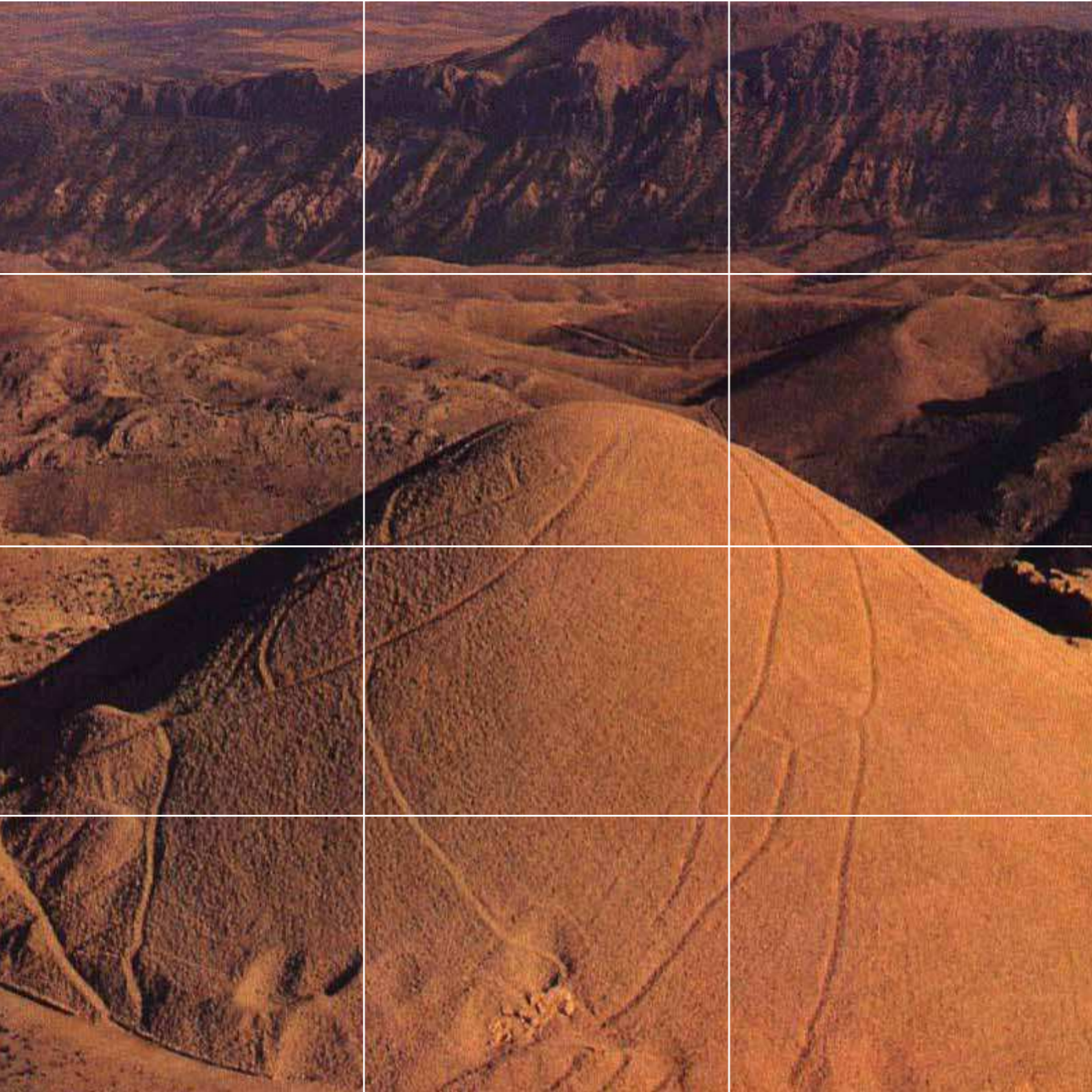
Kommagene
Fırat
Nemrut

Katılım

Toplumsal İkna
Sivil Örgütler
Bölgesel İşbirlikleri

Kurgu

Görünüm
Tarihe ve Doğaya Uyum
Geliştiren ve Gelişen
Geri Dönüş

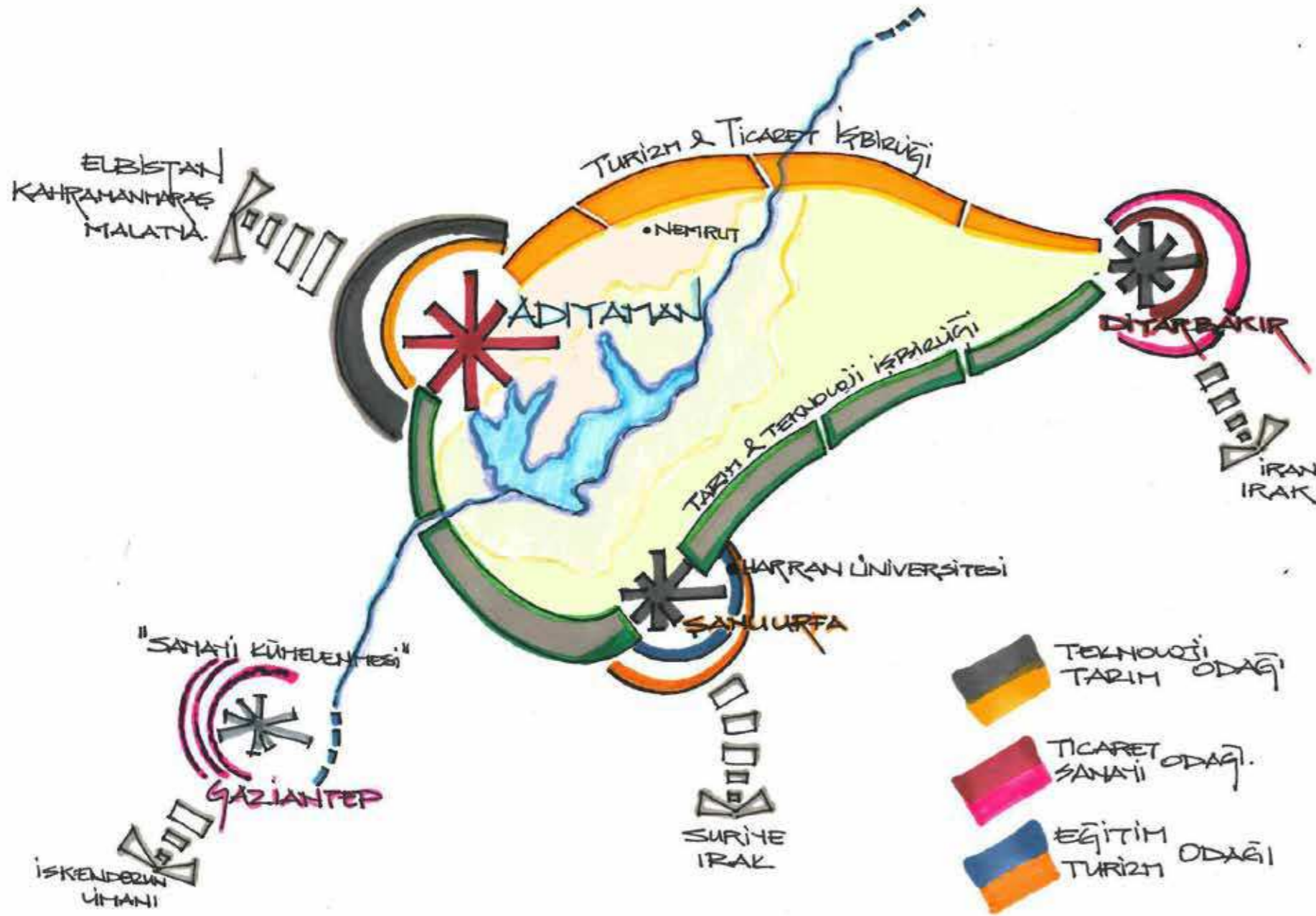

BÖLÜM

02

STRATEJİK BAKIŞ
Bölgesel İşbirliği
Kent Kurgusu

BÖLGESEL İŞBİRLİĞİ

ADİYAMAN, BÖLGE İÇİNDE HANGİ STRATEJİK ROLÜ ÜSTLENECEK?

GAP Bölgesi'nde yer alan Gaziantep'teki sanayi gelişiminin gerisinde kalan Adiyaman, kuzeyi ile topoğrafya nedeni ile buluşamayan, iki yandan Elbistan toprakları ve Harran Ovası'nın verimi ile kuşatılmış bir konumda ele alındığında bölgenin potansiyellerini yeterince kullanamayan bir kent konumundadır.

Adiyaman, tarımda önemli bir teknoloji odağı, canlanan İpek Yolu ticaret aksı, diğer şehirler ve üniversiteleriyle kuracağı işbirliği ile Fırat coğrafyasında yeni bir kavşak haline gelecektir.

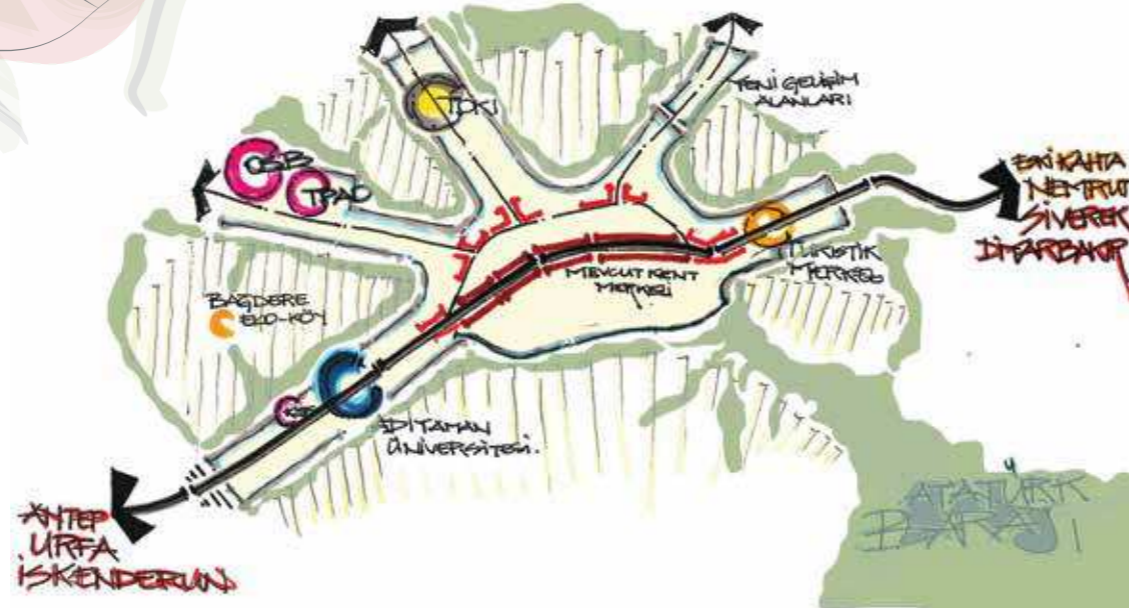
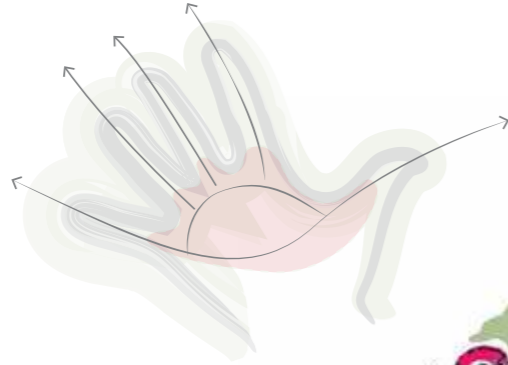
Biyoteknoloji, Adiyaman ve Güney Doğu Anadolu'nun lokomotif sektörlerinden biri haline gelerek, yeni ürün çeşitliliği ve beyaz biyoteknolojinde katkısı ile Adiyaman'ın bölgesel iş birliğinde ve dış pazarda etkin bir role sahip olmasını sağlayacaktır. Kültür ve tarih turizmi koridoruna yalnızca Nemrut ile değil yerel farklılıklar ve üretimi ile de eklemlenen Eko Köyler sayesinde önemli bir bölgesel odak haline gelecektir. Tarım, teknoloji ile bütünleşik öncelikli sektör olacaktır.

Adiyaman, bölgede işbirliği ile güçlenen, tarımın, teknolojinin ve Fırat'ın batısı ile ticari ilişkilerin ve koordinasyonun sağlandığı bir kavşak olacaktır.

GAZİANTEP
SANLIURFA
ADANA
KIRSEKİ

BEŞ PARMAK, KORİDOR, YEŞİL BAĞ

KENT KURGUSU

YENİ KENT KURGUSU NE OLACAK?

Adiyaman'ın kentsel şemasında bölgesel vizyonu ve önemi; artacak kent nüfusu ve işbirlikleri dikkate alınarak iki unsura öncelik verilmelidir:

Kent merkezi ve çevre il/ilçelerle kurulacak işbirliklerinin kentsel ulaşım ağlarına ve yeşil sistemlerine yansması öncelik olmalıdır.

Kent merkezinin mevcut gelişiminde farklı yerlere sığmış kullanımlar, şehir merkezi ile koridorlar üzerinden ilişkilendirilmelidir. Bu bağlamda aşağıdaki ilkeler dikkate alınmalıdır:

Tematik Koridorların Kavşağı

Sıfır Çekim Alanları: Tematik koridorlar arasındaki tarımsal alanlar korunmalı ve kent ekonomisine kazandırılmalıdır. Bu alanlarda düşük yoğunlukla kentsel tarım ve agro-turizm uygulamaları yapılabilir.

Yeşil Koridorlar

Güçlendirilmiş Bölgesel Ulaşım Ağı

BÖLÜM

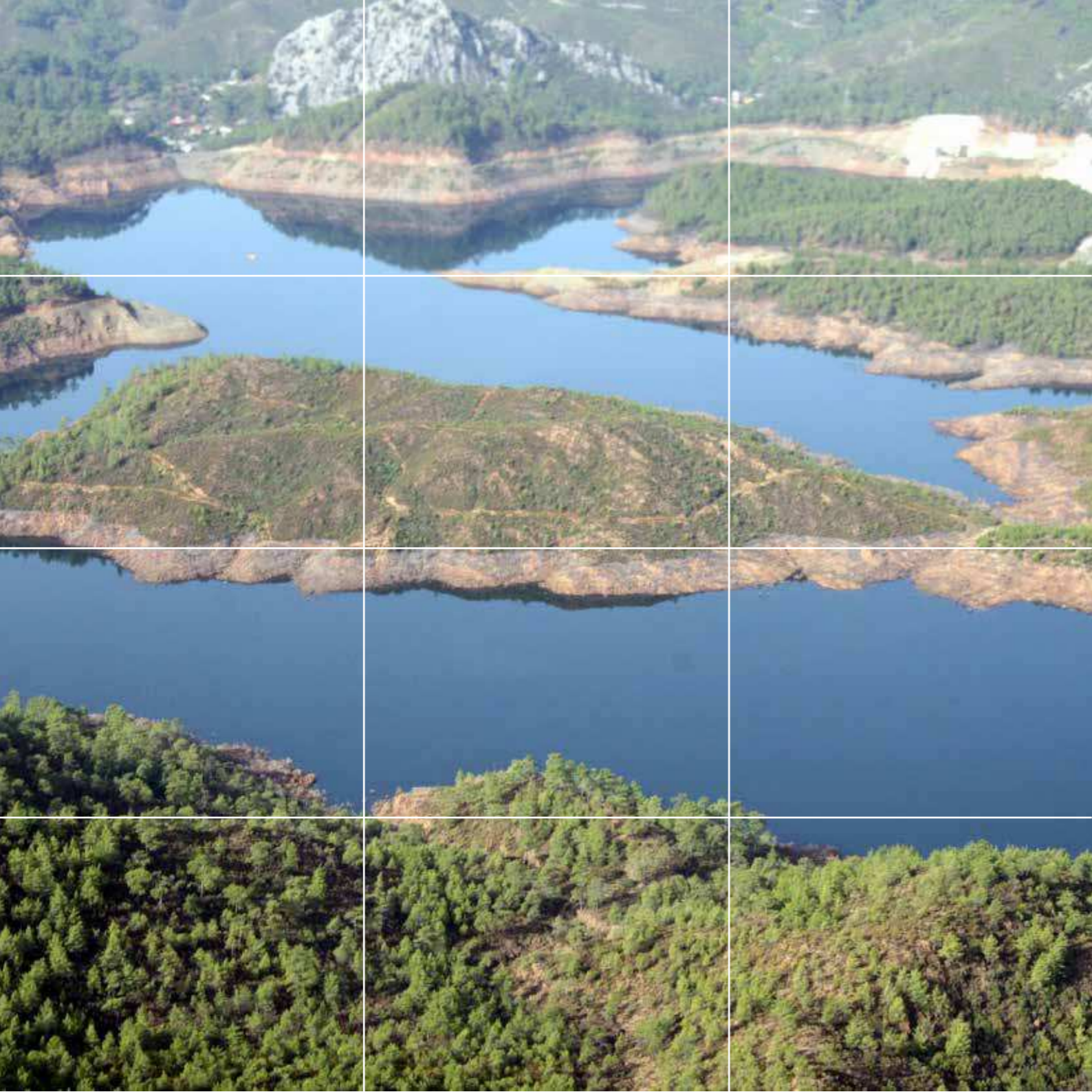
03

VİZYON

Bölgesel Vizyon
Kentsel Vizyon

BÖLGESEL VİZYON
FIRAT'IN KAVŞAĞI ADIYAMAN

KENTSEL VİZYON
ESNEK VE ETKİN ADIYAMAN

BÖLÜM

04

3X3 VİZYON ve EYLEM
ÇERÇEVESİ
Vizyon Çerçevesi
Eylem Çerçevesi

VİZYON ÇERÇEVESİ 3 X 3 EYLEM ÇERÇEVESİ

24

ADIYAMAN'IN GELECEĞİ

25

VİZYON ÇERÇEVESİ

3 FARKLILIK

3 TEMA

3 STRATEJİ

Kavşak

Bilim

Kalkınma

Miras

Geçit

Dönüşüm

Rezerv

Altın Üçgen

Bütünleşme

3 FARKLILIK

1 Kavşak

Fırat'ın Doğu ve Batısının Bütünleşmesi

Asırlardır Mezopotamya'nın en verimli topraklarından olan Fırat Nehri'nin doğusundaki Harran Ovası, Doğu Anadolu için büyük bir üretim merkezidir. Bir yandan da Türkiye için önemli bitkisel ürünlerin üretildiği ve ihraç edildiği Elbistan ve çevresi de Adıyaman'a yakın konumdadır. Ekonomisinin büyük çoğunluğu tarım ve hayvancılığa dayalı olan Adıyaman, bu iki üretim merkezi haline gelmiş ova arasında geçit görevini görebilecek potansiyele ve stratejik konuma sahiptir. Adıyaman'ın tarımsal rekabet edebilirliği artırılabilir, teknolojik destekle bölgenin tarımsalodağı haline gelebilir.

2 Miras

Dünya Kültürel Mirası Nemrut

UNESCO Dünya Mirasları listesinde başı çeken antik kentlerden biri olan Kommagene Uygarlığı'nın başkentinin, Kral Antiochos'un Tümülüs'ünün ve diğer kutsal alanların yer aldığı Nemrut Dağı Milli Parkı ve çevresi, hem ulusal hem de uluslararası düzeyde yüksek tanınırlık oranına sahip bir cazibe merkezidir. Türkiye'den listede bulunan 11 mirastan biri sayılan Nemrut'a, yıl içerisinde hem güneşin doğuşunu izlemek hem de yüksekliği 7 metreyi bulan heykelleri ziyaret amacıyla birçok turist gelmektedir. Nemrut, Türkiye'nin en önemli kültürel miraslarından biri olduğu gibi turistik anlamda da Adıyaman için önemli bir fırsattır.

3 Rezerv

Adıyaman'ın İncisi Mermer

Türkiye'deki mermer rezervinin beşte biri Adıyaman ilinde bulunmaktadır. Mevcut durumda yalnızca Uzak Doğu'ya kütlü mermer ihracatı yapan Adıyaman, mermer ihracatı bakımından dünyanın 7. sırasındaki yerini koruyan Türkiye için önemli bir potansiyel barındırmaktadır. Stratejik bir konumda bulunan Adıyaman hem dış ticaret de hem de iç pazarda yükselen bir öneme sahiptir.

3 TEMA

1

Bilim

Teknolojinin Üretimi

%65'i genç nüfus olan, okur-yazarlık oranının tüm GAP illeri arasında en fazla olduğu, önemli bir ticari ve kültürel birikime sahip Adıyaman'ın tarihteki en önemli kırılma noktalarından biri Atatürk Barajı'nın yapılması olmuştur. Her ne kadar barajın ana gövdesi Şanlıurfa sınırları içerisinde olsa da iklimi yumuşatması özellikle Güneydoğu Anadolu koşullarında kente büyük imkânlar tanımaktadır. Tarımda biyoteknoloji ve üniversiteler arası işbirliğinin güçlenmesi, teknolojinin sanayide üretimi yönlendirmesi ve sanatın hem turizmle hem eğitimle entegrasyonu, Adıyaman'ı daha güçlü bir ekonomiye ve tanınırlığa kavuşturacaktır.

2

Geçit

Fırat nehri en basit ifade ile Türkiye'nin su potansiyeli en yüksek akarsuyudur. Nehir etrafındaki illerin ise iş bölümü ve ulaşım şemaları açısından doğu ve batı olarak ayrıştığı görülmektedir; su birleştirici bir unsur olmaksızın ayrıştırıcı bir nitelik kazanmıştır. Fırat'ın batısında Mersin, Adana ve Gaziantep; doğusunda ise Şanlıurfa ve Diyarbakır arasında güçlü ulaşım ağları, ticari ilişkiler ve turizmde işbirliği olduğu görülmektedir. Bu iki güçlü odağın arasında kalan Adıyaman, ticaret, teknoloji ve turizm odağı haline gelerek bir geçit görevi görecektir.

3

Altın Üçgen

Adıyaman, sanayi kümelenmesinin bulunduğu, düşük düzeyde de olsa yığılma ekonomisine sahip Gaziantep ve işbirliğindeki illerle rekabet yerine; bir teknoloji ve yenilik odağı olarak öncelikle Harran Üniversitesi ve Dicle Üniversitelerinin yanısıra, Şanlıurfa ve Diyarbakır ile güçlü işbirlikleri kurmalıdır. Beraberinde de oryantalizm imgesinin güçlü olduğu illerle turistik açıdan da bir rota oluşturması Adıyaman'ı turizmde bir cazibe merkezi haline getirecektir.

3 STRATEJİ

1

Kalkınma

Kırsal ve Kentsel Alanda Teknoloji

21. yüzyılda kentlerde ağırlıklı olarak ön plana çıkan bilgi ve teknoloji, ekonomilerinin geleneksel yorumlaması olan tarımda ve sanayide teknolojik gelişmeler, Adıyaman için öncelikli gelişim faktörü haline gelecektir. Genç nüfusun nitelikli iş gücü olması, sosyo-ekonomik önceliklerin kent ve kırsal birlikte ele alınarak oluşturulması gerekmektedir. Bu gelişmeler nüfus için gerekli motivasyonu sağlayacaktır.

2

Dönüşüm

Kentin Ritmini İzlemek

Adıyaman, mevcut şemasına bakıldığında son 20 yıllık gelişmeler dışında kompakt bir kent görünümü vermektedir. Ancak, şehir nüfusunun artışı ve yenilikçi adımların kent mekânına yansımalarıyla, yeni koridorlar belli belirsiz oluşmaya başlamıştır. Bu kurguyu takip edip yönlendirirken, tarımsal kapasiteyi korumaktan taviz vermemek Adıyaman için önemli bir sürdürülebilir ve yaşanabilir dönüşümün ilk adımları olacaktır.

3

Bütünleşme

Adıyaman, tarihsel mekânda önemli merkezlere sahip bir kenttir. Ne kırsal alan ne de ilçe merkezleri Adıyaman'dan bağımsız düşünülemez. Samsat ve Kâhta gibi tarihte önemli yaşanmışlıklara ev sahipliği yapan; Gölbaşı gibi önemli bir nüfusun yaşadığı ilçeler, kent merkezi ile ulaşım ağları, rotalar, sürekliliği olan yeşil akslarla bütünleşik olarak değerlendirilmelidir. Mekânın sosyal birlikteliğin bir tetikleyicisi olabileceği düşünülerek stratejiler geliştirilmelidir.

EYLEM ÇERÇEVESİ

3 SEKTÖR

3 PROGRAM

3 PROJE

Mermer

Tarih ve Doğa

Beceri

Petrol

Ekonomi

Biyoteknoloji

Tarım

İşbirliği

Birlik

3 SEKTÖR

1 Mermer

Sınırların ve Hayallerin Ötesinde

Binlerce yıl önce insan hayatına giren mermer, yapı taşı, süsleme ve sanatsal tasarım amacı ile kullanılmış ve güncel yaşamdaki önemini günümüze kadar korumuştur. Bugün ihracat bakımından dünyanın 7. sırasında yer alan Türkiye'nin mermer rezervinin %20'si Adıyaman'da bulunmaktadır. Ticari açıdan ciddi bir potansiyele sahip olan Adıyaman mermeri, kalitesi ile sanatçıların ve heykeltıraşların da dikkatini çekmektedir. Doğru teşviklerle Adıyaman mermeri ön plana çıkacaktır.

2 Petrol

Kıvılcımı Ateşlemek

Alternatif enerjinin yoğun olarak tartışıldığı günümüz dünyasında petrol kaynakları hala eski önemini korumaktadır. Adıyaman'ın Türkiye petrol rezervinin 4'te 1'ine yakın bir doğal kaynağa sahip olması nedeniyle kentte ciddi bir istihdam yaratılmaktadır. Petrol, önemini korudukça ve Adıyaman kuyuları üst ölçek kararlar sebebiyle varlığını sürdürdükçe, kent ekonomisine katkısı açısından firmaların bölge merkezlerinin Adıyaman'da konumlanması amacıyla teşvikler sağlanmalıdır.

3 Tarım

Limitlerin Üzerinde Üretim

Türkiye özellikle Avrupa, Balkanlar ve Rusya için tarımsal anlamda olarak önemli bir potansiyele sahiptir. İhracatta önemli bir payı olan tarımsal üretime uygun iklimi, verimli toprakları ve su potansiyeli ile Adıyaman da potansiyelini değerlendirmelidir. Alternatif bitkisel tarımın teknoloji ile bütünleşmesi ve ticari hacmi yüksek pırasa, brokoli gibi sebze ve meyvelerin üretilmesi tahminlerin üzerinde şehir ekonomisine katkı sağlayacaktır.

3 PROGRAM

1 Tarih ve Doğa

Ulusal Tanınırlık ve Koruma

Adıyaman'ın doğal ve kültürel varlıkları uluslararası düzeyde de önemli görülen araştırmaların konusu olmuştur. Birçok arkeolojik kazı yapılmakta ve koruma programı geliştirilmektedir. Adıyaman'ın bu enerjisi, kent sakinlerine de yönlendirilmeli, öncelikle kentin koruma öncelikleri arttırılmalı, genç nüfus turizm faaliyetlerine yönlendirilmeli, rotalar araç değil yürüyüş ve bisiklet güzergâhları ile desteklenmeli ve en doğru şekilde şehir dışında tanıtımı sağlanmalıdır.

2 Ekonomi

Yeniden Doğan İpek Yolu

Yüzyıllar öncesinde Anadolu'dan da geçtiği bilinen İpek Yolu'nun rotasına dair birçok farklı çalışma bulunmaktadır. Ancak, Adıyaman'a çok yakın geçtiği bilinen İpek Yolu ticaretin önemli güzergâhlarından biriydi. Bugün ticaret, birçok sektörün şehrin iç ekonomisi ve kentler hatta uluslararası ekonomideki hareketi olarak varsayılırsa, Adıyaman yeni gelişmeler ve işbirlikleri ile güçlü bir ticaret aksının etkin parçalarından biri olacaktır.

3 İşbirliği

Kent- Kırsal Bütünleşmesi

Adıyaman, karakteristik bir Anadolu kentinden çok farklı nüfus özelliklerine sahip değildir. Çoğunluğu kent merkezlerinde yaşasa da kırsal alanda yaşayan önemli bir nüfus vardır. Geleneksel tarımı, teknoloji ve eğitim ile entegre ederek farklı bir seviyeye taşıma vizyonu elbette hem kırsal ve kentsel bütünleşmeye ihtiyaç duyacak hem de bu birliği organizasyonunun doğru stratejilerle toplumsal eşitliği sağlayarak geliştirilmesi gerekir.

3 PROJE

EKO: "Ekoloji, teknoloji ile bütünleşerek Adıyaman için vazgeçilmez olacaktır."

Beceri

Güneydoğu Anadolu'nun kendine özgü mimari yapısı ekolojik unsurlarla birlikte Adıyaman'ın kent dokusuna ve kırsal kesimine de yansıtılmalıdır. Bu sayede, yeni bir turizm kolu yaratılabilecek ve uluslararası kuruluşların dikkatini çekmek ve yeni bir cazibe merkezi yaratmak açısından Eko Köylerin mimarisi de önemli bir etken olacaktır. Adıyaman, bölgede sürdürülebilir mimari çalışmalarının da lokomotifi olacaktır. Bu noktada, kent merkezine en yakın köylerden biri olan Bağdere Köyü pilot proje olarak ele alınabilir.

Biyoteknoloji

Bölgede Adıyaman'ın ön plana çıkması, dinamik genç nüfusun geleneksel tarım ekonomisini farklı bir noktaya taşıması ve Adıyaman'ın dış ticarete söz sahibi olabilmesi açısından biyoteknolojik gelişme önemli bir role sahiptir. Hem tarımsal (yeşil) hem de beyaz biyoteknoloji ile sanayi ekonomilerini geliştirerek kalkınabilecek Adıyaman, bölgedeki görece yumuşak iklimi sayesinde dış ticaret hacmi yüksek olan brokoli, pırasa gibi ürünleri geleneksel tarımsal ürünlerle birlikte hem kentsel tarım hem de eko köyler sayesinde üretebilecektir. Rekabet edebilirlik katsayısı bu sayede oldukça artabilecektir.

Birlik

Adıyaman, biyoteknoloji ile büyüyen bir ekonomiyi yönlendirebilmek ve inşa edebilmek için kamu, özel ve sivil işbirliğini sağlamalıdır. Bu süreçte kamu (Belediye, Valilik), özel (İnşaat firmaları, mimarlar) ve sivil toplum (Üniversiteler, Mimarlar Odası, Ticaret Odası vb.) bir arada hareket etme becerisini geliştirebilecektir. Örnek biyoteknoloji bölgeleri, Eko Köyler kurulabilir. Kurulacak işbirlikleri ile Adıyaman kentsel tarımı da geliştirebilecek potansiyelini kullanabilecektir.

3 PROJE

KARMA; “Adıyaman birçok açıdan yeni bir turistik cazibe merkezi haline gelecektir.”

Baraj ve Doğa

Dünyanın en büyük ilk 10 barajından olan Atatürk Barajı'na Şanlıurfa ve Adıyaman ev sahipliği yapmaktadır. Fırat nehri üzerine kurulu en büyük baraj olan Atatürk Barajı debisi, doğası ve diğer birçok özelliği ile dikkatleri çekerken bir üretim merkezi olma özelliğinin ötesine geçmemektedir. Ancak, doğru adımlar ve Adıyaman'ın dinamik yapısıyla Atatürk Barajı çevresi, bakı noktaları, doğa yürüyüşleri açısından değerlendirilebilir ve önemli bir turizm odağı haline gelebilir. Biyoteknoloji ve eko-mimar ile gelişecek köyler de agro-turizm ile baraj ve çevresine yönlendirilmek istenen ilgiye önemli katkı sağlayacaktır.

Kahta ve Tarih

Türkiye'nin en önemli kültürel miraslarından biri Nemrut Dağı ve çevresini, binlerce yıllık KahtaKalesi'ni ve önemli bir sit alanı olan Eski Kahta'yı sınırları içerisinde barındıran Kahta önemli bir tarih turizmi potansiyeline sahiptir. Yapım aşamasında olan NissibiKöprüsü (Kahta-Siverek) sayesinde ulaşılabilirliği de artacak olan Kahta'nın bölgedeki turistik merkezlerden biri haline gelmesi önemlidir. Bu açıdan, teşviklerle konaklama imkânlarının yaratılması, Nemrut'ta gün doğumunu izlemek isteyenler için toplu ulaşım imkânlarının bu konaklama alanlarından sağlanması ve Adıyaman'ın turizm rotası sayesindeönemli bir merkez haline gelecektir.

Adıyaman ve Kültür

Binlerce yıllık geçmişiyle Samsat, yüzlerce yıllık hanefe geleneği (Müzikli toplantılar), çığ köftesi, Fırat'ın 180 kilometrelik ihtişamı, zengin tütünü, mermer atölyeleri ve daha birçok kültürel, gastronomik özelliği sayesinde Adıyaman azımsanmaması gereken bir öneme sahiptir. Gaziantep, Mardin, Diyarbakır ve Şanlıurfa'nın artan turist kapasitesinin Adıyaman'a yalnızca uğramaması aynı zamanda konaklaması için gerekli tanıtım çalışmaları yapılarak ve bölgesel tur acenteleri gibi işletmelerle iletişime geçilerek ilk adımlar atılacaktır.

3 PROJE

RİTİM; “Adıyaman kent merkezi, yeni koridorlar ve koruma ile gelişecektir.”

Ulaşım

Adıyaman kent merkezi, yeni tematik koridorlar ve bölgesel vizyon sayesinde daha kalabalık bir nüfusu kent merkezine çekebilecektir. Ulaşımın en önemli etmeni nüfustur. Her ne kadar kırsal kalkınma sayesinde kırdan kente göçün minimum olacağı varsayılsa da kent dokusunun ulaşım ağına belirgin değişiklikler olması gerekmektedir. Adıyaman'ın,yeni bisiklet yollarıyla tematik koridorlar arasında sıfır karbon perspektifinin benimsenmesi, kent merkezinin ana caddesinde trafik yoğunluğunun hafif raylı sistemlerle azaltılması hedeflenmelidir.

Tematik Koridorlar

Adıyaman kent merkezi, önemli bir nüfusa ev sahipliği yapmaktadır. Eski kent merkezi kompakt bir yapıya sahip olduğu halde OSB, Adıyaman Üniversitesi, TOKİ Konutları gibi önemli nüfus çeken alanların yer seçimlerinin birbirinden farklı koridorlar üzerinde konumlandırılması ve kent merkezinin çevresinin tarım arazileri ile kaplı olması nedeni ile 4 farklı tematik koridor öngörülmüştür. Koridorlar şehrin yeni bölgesel vizyonunu ve kentsel kurgusunu destekleyecektir.

Ekoloji

Adıyaman'ın diğer tüm sektörel gelişimlerine de damgasını vuracak olan ekoloji unsuru, kentin ritmi ve yeni şeması açısından da belirleyici rol üstlenecektir. Adıyaman'ın güneş enerjisi potansiyeli seracılık açısından değerlendirilebilecek ve kentsel tarımın gerçekleşmesini kolaylaştıracaktır. Bu açıdan, baraj ile güçlü bağlantıları olan yeşil koridorlar düşük yoğunluklu, alternatif enerji ile beslenen alanlar olarak kentin ekoloji temasından yararlanmasını sağlayacaktır. Aynı zamanda, Adıyaman kent merkezinin kaybettiği su ile olan ilişkisinin yeniden kurulmasını sağlayacaktır. Tematik koridorlar arasında kalan tarımsal alanlar da sürdürülebilirlik esaslarına uygun bir Adıyaman çevresi açısından korunmalıdır.

BÖLÜM

05

ADİYAMAN'IN GELECEĞİ
İÇİN 10 TEMEL İLKEADİYAMAN'IN GELECEĞİ İÇİN
10 TEMEL İLKE (10T)

1. **T**eknoloji: Dinamik Adıyaman
2. **T**ransfer: Güneş Enerjisi
3. **T**ohum: Toprağın Bereketi
4. **T**at: Çiğ Köfte
5. **T**ütün: Bir Gelenegın Devamı
6. **T**aş: Maden ve Mermer
7. **T**ılsım: Tarihten Gelenler
8. **T**ını: Toplumsal Uyumi
9. **T**espit: Adıyaman'ı Tanımak
10. **T**asarım: Etkin Bir Adıyaman Yaratmak

TEKNOLOJİ: Dinamik Adıyaman

Adıyaman Üniversitesi, 15.000'i aşkın öğrenci nüfusu ile Güney Doğu Anadolu'da dikkat çeken üniversiteler arasındadır. Üniversite'nin Teknoloji Fakültesi uluslararası standartlarda Biyosistem Mühendisliği, Mekatronik Mühendisliği gibi Türkiye'de çok sık rastlanmayan bölümleri bir araya getirmektedir. Tüm fakülteler, Harran Üniversitesi ve Dicle Üniversitesi ile koordineli çalışma ile Adıyaman ili teknolojik gelişmenin lokomotifi haline gelebilir. 120.000'in üzerindeki genç nüfus (15-24 yaş arası, toplam nüfusun %21'i) bu çalışmanın temel öznesi olacaktır.

Gaziantep'in sanayi gelişimi (Türkiye'nin dış ticaret hacmi en büyük 7. ili) ve yatırım kapasitesi, çevre illerdeki sanayi gelişimini olumsuz yönde etkilemiş ve Gaziantep'te yığılma ekonomisini tetiklemiştir. Bu nedenle, mevcut ve gelecek sanayi yatırımlarının bu ile yönlendirilme eğilimi göz önüne alınarak Adıyaman'ın tüm diğer illerden teknolojik gelişmeler sayesinde sıyrılabilme potansiyelini, üniversite altyapısı ve farklılığı ile belli etmektedir. Bioteknoloji üzerine çalışmalar yalnız tarımla sınırlı kalmamalı, sanayi sektörüne de beyaz biyoteknoloji olarak sıçramalıdır. Bu sayede, Adıyaman mevcut kapasitesini sektörel olarak yönlendirerek ve işbirliklerini güçlendirerek bölgede yeni bir odak haline gelebilme potansiyelini ön plana çıkaracaktır.

TRANSFER: Güneş Enerjisi

Yenilenebilir enerji kaynakları içinde kolay yaygınlaştırılabilme potansiyeline sahip olan güneş enerjisi, aynı zamanda kullanım kolaylığı da sağlamaktadır. Yıllık ortalama 3.000 saat güneşlenme süresinin olduğu Adıyaman bu potansiyeli ile Şanlıurfa'nın hemen ardında, 2. sıradadır.

Yüksek binalardan oluşan bir kent dokusuna sahip olmayan Adıyaman'da, ortak akıl ve teşvikler sayesinde güneş panelleri kurulabilir, bu potansiyel kentsel tarım, sanayi gibi sektörlerle de yansıtılabilir.

TOHUM: Toprağın Bereketi

Adıyaman için Atatürk Barajı'nın (1992) kurulması önemli bir dönüm noktası olmuştur. Daha önce de bahsedildiği gibi iklimin yumuşaması toprağın bereketini artırmıştır. Aynı zamanda su kapasitesinin yüksek olduğu Adıyaman'da, Çamgazi Barajı, Menzil Göleti ve Gerger Gölü önemli sulama tesisleri olarak verimli toprağın sulanmasına olanak yaratmaktadır.

Nohut, mercimek ve buğday üretiminin öne çıktığı (üretimin %70'i tahıldır) Adıyaman'da, iklimsel koşullar daha birçok meyve sebzenin üretimini kolaylaştırmaktadır. Meyve üretiminde ağırlıklı ürün desenini %72 ile üzüm ve üzüm sü meyveler oluşturmaktadır. Aynı zamanda organik tarım konusunda da bölgedeki yegâne tesislerin kurulduğu kent olması da tarımda yenilikler ve gelişmelere açık olduğunun en önemli kanıtıdır. Üzüm, kültür mantarı, kiraz, incir, kurt üzümü yetiştiriciliği de Adıyaman için tarım sektörü yatırım fırsatları arasında sayılmalıdır.

Yalnızca tarımsal faaliyet değil, hayvancılık açısından da Adıyaman'ın potansiyelleri gözlemlenmektedir. Arıcılık, ipekböceği, alabalık yetiştiriciliği Adıyaman'da belli bir kapasiteye sahipken, 172.000 ha çayır-mera alanı ile büyük ve küçükbaş hayvan yetiştiriciliği için önemli bir fırsattır. Adıyaman bereketli toprakları verime dönüştürebilecek bir potansiyele ve toplumsal hafızaya sahiptir.

TAT: Çiğ Köfte

Adıyaman, Türkiye'nin birçok kent merkezinde yaşayan kişiler için oldukça eşsiz bir anlama sahiptir: Çiğ Köfte. Türk mutfağının önemli tatlarından biri olan Çiğ Köfte, Adıyaman'ın mutfağı ve beraberindeki gelenekleri göz önünde bulundurularak tek başına/bağımsız düşünülmemelidir. Hanefe geleneği, Uluslararası Nemrut Festivali'nde sunulan yemekler, Abuzer Kebabı, Adıyaman'ın yüzlerce yıldır getirdiği kültürel birikimi Türkiye için önemli bir yere sahiptir.

Hemen her kent merkezinde milyonlarca kişi her gün Adıyaman Çiğ Köftelerini gördüğü halde bölgede gastronomi turlarında Şanlıurfa ve Hatay gibi şehirleri ziyaret etmeyi tercih etmektedir. Tanıtımlar, rotalar, kamu-özel işbirlikleri ile Adıyaman bölgenin gastronomi ziyaretlerine dâhil olabilecektir. Bu bağlamda, mevcut değerler unutulmamalıdır.

TÜTÜN: Bir Geleneğin Devamı

Üretimden değerlendirme aşamasına kadar istihdam sağlayan tütün, birçok bölgede yüzyıllardır yaygın olarak aile tarımı şeklinde üretilmekte, ülke ekonomisinde önemli bir yer işgal etmektedir. Adıyaman tütününü, tek başına, herhangi bir katkı maddesi kullanmadan içilebilen bir tütün özelliğine sahip olması ile özellikle iç tüketimde sarmalık kıyılmış tütün olarak oldukça geniş bir tüketici kitlesine sahiptir. İç pazarda büyük öneme sahip olan tütün, bir üretim mekanizması olarak ele alındığında, Adıyaman için göz ardı edilmemesi gereken bir öneme sahiptir.

Son yıllarda, Ege Bölgesi'nde artan tütün üretimi maliyeti nedeni ile üretim oranında azalma meydana gelmiştir. Bu nedenle, yurt dışı menşeli tütünler ve Ege tütününün üretimi içinde alternatif arayışları devam etmektedir. Adıyaman, yalnızca toprak yapısı ve iklimi nedeni ile değil, üretim deneyimini de bünyesinde barındırması dolayısıyla bu anlamda bir odak noktası haline gelmiştir ve gelecektir.

06

TAŞ: Maden ve Mermer

Adıyaman yalnızca mermer değil, maden kaynakları açısından da zengin bir ildir. Bakır yıllık 6.700 (Bin Ton) rezerv oranı, Tuğla Kiremit Hammaddesi 24.400 Bin Ton, Kömür 53.094 Bin Ton rezerv oranı ile Çimento, Fosfat ve Demir ile birlikte Adıyaman'da çıkarılan madenlerdir. Genelde, Gölbaşı ilçesi yakınında bulunan maden rezervleri Çelikhan ve Sincik ilçeleri için de önemli bir geçim kaynağı haline gelebilecektir.

Mermer ise daha önce de bahsedildiği gibi önemli bir potansiyele sahiptir. Mevcut durumda 20 mermer ocağı ve 2 mermer fabrikası faaliyet göstermektedir. Adıyaman'da yaklaşık olarak 2 milyon ton mermer rezervi bulunmaktadır.

05

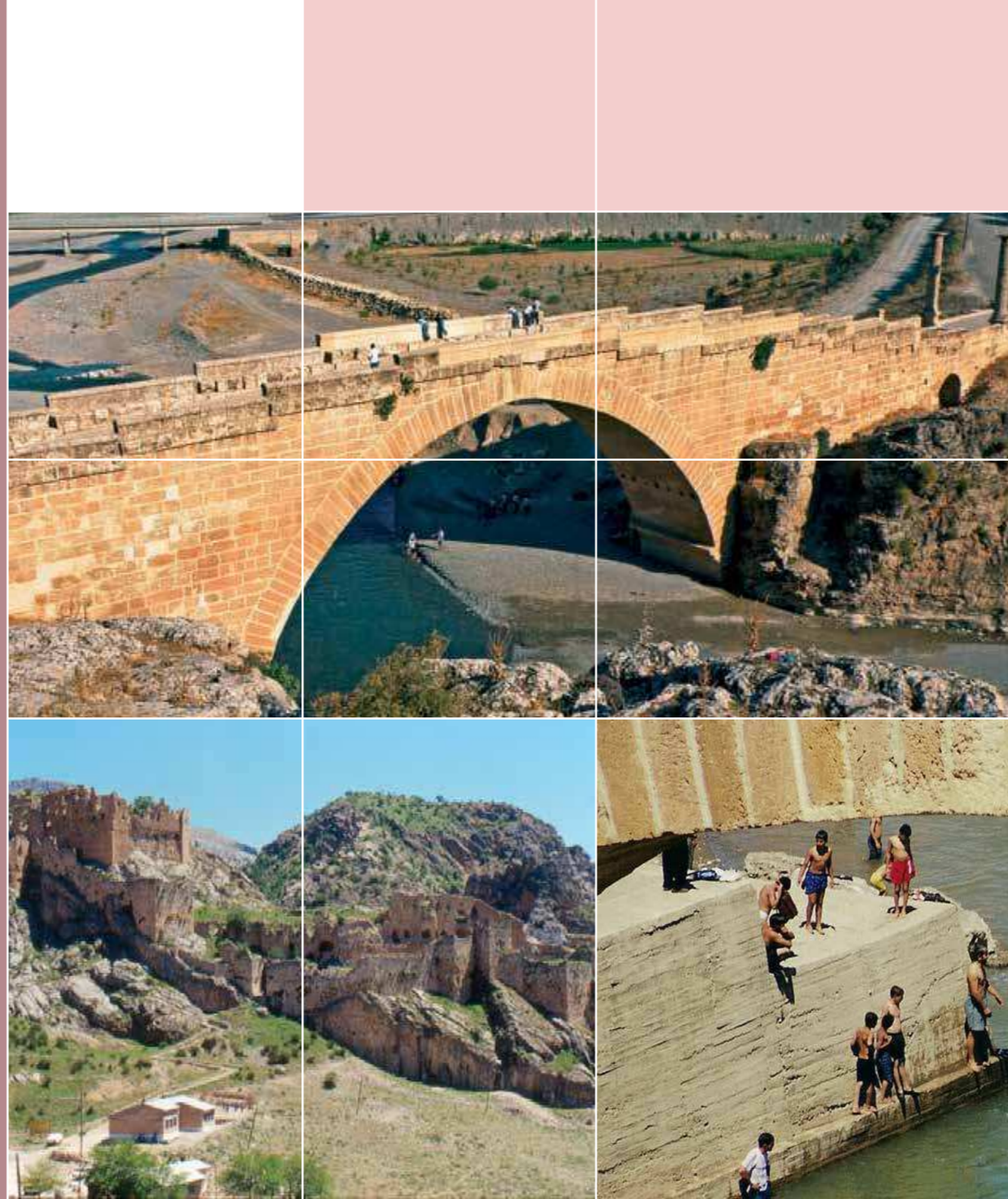
TILSIM: Tarihten Gelenler

Tarih, Mezopotamya'daki hemen her il ve ilçe için en önemli etmenlerden biridir. Birçok şehirde onlarca arkeolojik sit alanı, kültürel ve tarihi varlıklar, müzeler ve kent dokusuna yansıyan tarihi yerleşimler bulunmaktadır. Adıyaman da bu bakımdan birçok eski uygarlığın kalıntılarına ve tarihi eserlere ev sahipliği yapmaktadır.

Adıyaman'ın tarihi ve kültürel varlıkları korunmalı ve şu an Nemrut çevresinde olduğu gibi üniversitelerle işbirlikleri sağlanmalıdır. Bununla beraber, Adıyaman'a yapılan ziyaretleri arttırmak hedeflenebilir ve yeni bir turizm çerçevesi çizilebilir. Adıyaman'da görmeden dönmemesi gereken, tanıtımı yapılması gereken yerler ise şu şekilde sıralanabilir:

- Nemrut Dağı Milli Parkı
- Cendere Köprüsü
- Altınlı Köprü
- Adıyaman Müzesi
- Perre Antik Kenti
- Palanlı Mağarası

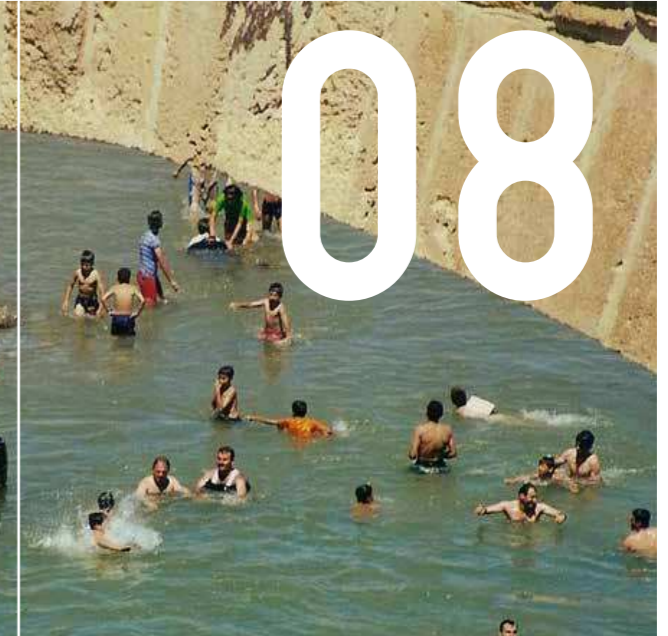
07

TINI: Toplumsal Uyum

Kendine has şivesi, akrabalık ilişkilerinin oldukça önemsendiği, okuma-yazma oranının yüksek olduğu, eğitimi önemseyen, farklı kültürleri ve dilleri bünyesinde barındıran, Adıyaman Türküsü ile meşhur, Abuzer Kebabı ile tanınmış bir şehirdir Adıyaman. Yüzyıllarca toplumsal uyum içerisinde yaşamış olan Adıyaman, 1954'te şehir olması ile birlikte kendi ekonomisini geliştiren, genç nüfusu fazla olan, 2007' üniversitenin kurulması ile 15.000 öğrenci nüfusunu bünyesinde barındıran bir şehir haline gelmiştir. Tüm süreçleri geleneği, kültürü, ortak aklı ile yaşamış ve yaşamaya devam etmektedir. Bu uyum, kentin geleceği için mihenk taşlarından biri olacaktır.

08

TESPİT: Adıyaman'ı Tanımak

Adıyaman'ın geleceğini şekillendirirken göz önünde bulundurulması gereken birkaç temel unsur vardır. Bunların başında genç nüfus gelmektedir. Bununla beraber, net göç hızının -10 olması şehir için düşündürücü olmaktadır ve bu gidişatın durdurulması için önlemler alınmalıdır. Kırsal nüfusun %48 ile Türkiye için en yüksek olduğu illerden biri olan Adıyaman'da kırdan kente göçü tetiklemektense, nitelikli bir kırsal nüfus yaratılabilir ve kırsal kalkınma temel stratejilerden biri haline gelebilir. Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik sıralamasında 81 ilden 65. Sırada bulunan Adıyaman'ın kırsal kalkınma, hizmetler sektörüne dönük yatırımlar ve rekabet edebilirliğinin ilk elden artırılması bu sıralamanın yükselmesi için gerekli motivasyonu kent içinde yaratabilecektir.

09

TASARIM: Etkin Bir Adıyaman Yaratmak

Tasarım kavramı yeni bir gelişim teması olarak da ön plana çıkmaktadır. Adıyaman'ı tasarlarken de iki temel noktaya dikkat çekilmeli ve bölgesinde yeni bir kavşak olabilecek Adıyaman'ın etkin ve esnek olması öncelikli konu olmalıdır. 1. Hizmet Tasarımı: Adıyaman, 20 yıl sonrasının belirsizliğine, yeni gelişmelerin tahmin edilebilir; ancak kesinleştirilemeyecek sonuçlarına karşı 'Esnek' bir kent örgüsü ile hazırlıklı olmalıdır. Çevre illerde de gündün güne değişen toplumsal koşullar, önem kazanan ve önem kaybeden iller arasında bu esnekliği sağlayabilmek adına toplumsal uyum, sektörel işbirliği, birlikte gelişme sağlanmalıdır. Şehir için geliştirilecek hizmetler bu anlamda büyük önem taşır. 2. Mekân Tasarımı: Etkin Adıyaman için koridor gelişimleri öngörülebilir. Şu anda teknoloji ağırlıklı gelişmeleri kompakt bir mekâna hapsetmemek, bu açıdan önemini koruyacaktır. Adıyaman'ın mekânını gelecekteki olası gelişmelere açık bırakmak, bu noktada da kent mekânındaki tarımı ve yeşili kaybetmemek önemlidir. Adıyaman'ın büyüme politikası korumacı bir eksende düşünülmelidir.

10

			58 SIVAS	64 UŞAK	36 KARS				
			59 TEKİRDAĞ	65 VAN	70 KARAMAN	46 KAHRAMANMARAŞ			
	42 KONYA	50 NEVŞEHİR	60 TOKAT	66 YOZGAT	71 KIRIKKALE	49 MUŞ	24 ERZİNCAN		
	43 KÜTAHYA	51 NİĞDE	61 TRABZON	67 ZONGULDAK	72 BATMAN	74 BARTIN	77 YALOVA	16 BURSA	
14 BOLU	44 MALATYA	52 ORDU	62 TUNCELİ	68 AKSARAY	73 ŞIRNAK	75 ARDAHAN	78 KARABÜK	17 ÇANAKKALE	
40 KIRŞEHİR	45 MANİSA	54 SAKARYA	63 ŞANLIURFA	69 BAYBURT	76 İĞDIR			18 ÇANKIRI	79 KİLİS
41 KOCAELİ	01 ADANA							80 OSMANİYE	
07 ANTALYA	04 AĞRI							81 DÜZCE	47 MARDİN
08 ARTVIN	03 AFYON								
15 BURDUR	05 AMASYA	10 BALIKESİR	19 ÇORUM	30 HAKKARİ	53 RİZE	48 MUĞLA	55 SAMSUN	28 GİRESUN	09 AYDIN
27 GAZİANTEP	06 ANKARA	11 BİLECİK	20 DENİZLİ	31 HATAY	38 KAYSERİ	57 SİNOP	56 SİİRT	29 GÜMÜŞHANE	
	02 ADIYAMAN	12 BİNGÖL	21 DİYARBAKIR	32 İSPARTA	39 KIRKLARELİ		37 KASTAMONU		
		13 BİTLİS	22 EDİRNE	33 İÇEL	25 ERZURUM				
			23 ELAZIĞ	34 İSTANBUL	26 ESKİŞEHİR				
				35 İZMİR					

81 KENT VİZYON